№ 111. Poniedziałek 13. Maja 1861. Rok wydania 51.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkami kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 centów. Z pocztą kwartalnie 5 zł. miesięcznie 1 zł. 75 centów waluty austr. — Insercya w półkolumnie, drukiem garmont, 7 centów od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Gmina *Brześciany* w obwodzie Samborskim przyjęła na siebie dla założenia parafialnej szkoły w Brześcianach, przy której będzie połączona funkcya nauczyciela z funkcyą dyaka, następujące obowiązki:

1. Na utrzymanie nauczyciela obowiązała się płacić corocznie 105 zł. w. a.;

2. Na pastwisku gminnem wystawić stosowny budynek szkolny;

3. Na założenie ogrodu szkolnego, w którym będzie wykładana nauka szczepienia drzew owocowych i chowu pszczół, odstąpić z tego pastwiska przestrzeń objętości 700 sążni kwadratowych;

4. Na opalenie szkoły dostarczać rocznie 5 n. a. sągów miękkiego drzewa;

5. Budynek szkolny i mające się posprawiać porządki szkolne utrzymywać zawsze w dobrym stanie;

6. Zajmować się ochędóstwem szkoły.

Następnie dzierzawca propinacyi w Brześcianach Mojżesz Ballenzweig przyrzekł dawać na dotacyę nauczyciela rocznie 2 zł. w. a., a tamtejszy dzierzawca dóbr Maurycy Jürgartner obowiązał się na wystawienie budynku szkolnego dziesięć pni dębowych i dziesięć miękkich dostawić.

Godne uznania ofiary te dla rozszerzenia nauki między wiejskim ludem podają się do wiadomości powszechnej.

Sprawy krajowe.

Pytania

przeznaczone do rozbioru na 30 ogólnem zgromadzeniu Towarzystwa gospodarskiego galic. dnia 22. i następn. czerwca 1861 roku odbyć się mającem.

I. Sekcya rolnicza.

1. W nazwach niektórych rodzajów gruntów, w potocznej mowie używanych, zdaje się, że zachodzi niejednostajność pojęć co do natury gruntu, tąż samą nazwą ocenionego; wypadałoby przeto porozumieć się w tym względzie i określić:

Czy rozumienie nasze miejscowe pod nazwą *rędzina* jest tożsamo co rędzina u mieszkańców np. nad Nidą? Jeżeli inne — więc jaki jest skład mineralny naszej rędziny, a jaki tamtej? Jaki skład naszej *borowiny?* czy nie ten sam, co rędziny nad Nidą, i jakie cechy są wydatne tych rodzajów gruntów?

Podobnież wypadałoby oznaczyć skład mineralny i cechy gruntu *rumuszowego*, *szutrowatego*, *żwirowatego* — aby wiedzieć, czy to synonimy prowincyonalne tegoż samego gatunku gleby, czy też te nazwy odmienne gatunki gruntu oznaczają?

Zbadaćby przytem wypadało, czyli są inne podobne wątpliwości co do nazw innych gatunków gruntów, aby gospodarze w swych wzajemnych stosunkach łatwiej się porozumiewać mogli.

2. W niektórych okolicach spostrzeżono, że rzepak (brzoskwia, Colze) od lat kilku coraz mniejsze daje plony: w czem szukać należy przyczyny tego zjawiska?

3. Jaki rodzaj uprawy i jaki rodzaj pognoju jest najodpowiedniejszy dla chmielu, ze względu na ilość i dobroć kwiatu, jakie i do uprawy okazały się być najlepszemi?

4. Pod jakiemi stosunkami jest korzystniejsze zalewanie, a pod jakiemi nawodnianie łąk? i którym z tych dwóch sposobów najlepiej uzyskać można podwyższenie poziomu łąkowego?

5. Transport siana i słomy, ze względu na objętość tych produktów, jest nader kosztowny; z tej przyczyny w niektórych okolicach ten produkt nawet trudny jest do spienieżenia.

Ponieważ za granicą istnieje przyrządzenie, za pomocą którego sianu lub słomie najmniejszy wolumen się nadaje: zatem nasuwa się pytanie: czy u nas znany jest ten sposób i czy jest dotychczas używanym — a gdyby nie był; czyby nie było przy zbliżającej się kolei teraz bardzo na czasie w tym przedmiocie informacyi z zagranicy zasięgnąć?

6. Słyszeć się dają często podzielone zdania gospodarzy co do dobroci pługów: albowiem jedni zachwalają pługi Zugmajera, inni Zieleniewskiego, inni Golaszewskiego, inni ruchadła itd. Aby przeto w ocenianiu ich dobroci przy samem już kupnie można mieć niemylne a przynajmniej wielce prawdopodobne skazówki, posłużyćby do tego mogło rozwiązanie następujących pytań:

a) Na czem polega dobry kształt, dobra budowa trzósła i jego osadzenie w grządzielu? i jakie są tego powody?

b) Na czem polega podobnież, czyli jakim warunkom czynić zadość powinna dobra budowa lemiesza i dla czego tak być powinno?

c) Podobnež zapytania stosują się 1) do płuzy czyli ławy albo nasadu; 2) słupic; 3) odkładnicy; 4) grządzieli; czepig dla pługów nakoleśnych lub bezkoleśnych; 5) kółek, przodkary dla nakoleśnych; stawidła dla bezkoleśnych.

d) Jaka wzajemna harmonia między temi wszystkiemi częściami być powinna w dobrze zbudowanym pługu i jak jej praktycznie przy kupnie pługa dociekać?

e) Z powyżej wymienionych części, które powinny ulegać zmianom stosownie do natury gruntu? i jakim zmianom ze względu na dobre wykonanie roboty, pospiech, oszczędność materyału i zmniejszenie oporu w pociągu?

II. Sekcya chowu bydła.

7. Przy jakim składzie karmy wydzielają krowy najwięcej i najlepszego mleka — bez uszczerbku zdrowia?

8. Czyli pojawiająca się w jesieni słabość moczenia krwią u krów mlecznych, pochodzi rzeczywiście od użycia Szczyru trwałego (Mercurialis perennis, Wintergrün) i jakie są środki zaradcze?

9. Jaki dałby się policyjny nadzór nad sprzedażą mleka i masła pojedynczym a sprawiedliwym sposobem urządzić?

10. Czyli kocenie się owiec w lecie przyczynia się istotnie do zmniejszenia kołowacizny i z jakich przyczyn?

11. Jak można w przybliżeniu wagę świń karmnych mierzeniem oznaczyć i w jakim stosunku zostaje waga za życia do wagi rzeźnej.

12. Jaką część składową karmy dla bydła rogatego powinna słoma stanowić, ażeby wyrzec można, że karm zupełnie użytą została — rozumie się w gospodarstwach, gdzie słoma za karm używaną bywa.

13. Do jakich celów hodując bydło, w jakim wieku należy przypuszczać jałówki?

14. W jaki sposób przeszkodzić przekradaniu bydła z zagranicy, które się głównie przyczynia do tak częstego pojawiania się zarazy w kraju?

15. Czy w naszym kraju możnaby zaprowadzić kastracyę krów po ocieleniu, do osiągnienia większej mleczności przez 2 lub 3 lata a potem do opasu ich przysposobić.

16. Zwyczajne rodzaje karmy, jako to: siano, koniczyna, słoma, buraki, ziemniaki i t. p. w jakim stosunku jedne obok drugich, powinny być dawane, aby osiągnąć najtaniej i najlepiej cel hodowli?

17. Jakiej rasy nierogaciznę należy nam z korzyścią hodować? czy rasę angielską, której wypas mniejszym kosztem odbywa się, czyli zaś rasę krajową, która nam dostarcza szczeci nie tylko na potrzebę własną, ale oraz stanowi niepospolity artykuł wywozowy?

(Ciąg dalszy nastąpi.)

(Powrót Jej Mości Cesarzowej. — Doniesienia z Węgier.)

Wiedeń, 10. maja. Podług depeszy telegraficznej Jej Ces. Mość, przybyła w zupełnie dobrym stanie zdrowia dnia 8. maja do Gibraltaru, dziś rano będzie koło Palmy, a 12. b. m. w Malcie.

Peszt, 8. maja. Na wczorajszem posiedzeniu izby niższej, prezydent oświadczył, że nadeszło pismo pana Judex curiae, który przysyła elaborat konferencyi judex-kurialnej, polecając izbie trzymać się go aż do ułożenia stałego kodexu celem uregulowania stosunków prawa i własności. Po załatwieniu trzech spraw weryfikacyjnych, odczytano i przyjęto kosztorys izby, w którego texcie na wniosek Tiszy Kalmana zamiast: „dotąd zwołani deputowani,“ położono: „deputowani, którzy dotąd przybyć mogli.“

Komitat Neogradzki postanowił, wynagrodzić wszystkich mieszkańców komitatu, którzy w skutek poboru podatków ponieśli straty. Donosi to *U. K.* Nie możemy w tej chwili zrozumieć, pisze *Gazeta wiedeńska* co komitat nazywa stratami, i jak je myśli nagrodzić.

— Loyd Peszteński donosi, że prezydent krajowej dyrekcyi finansowej w Budzie, i dyrektor Causarum regalium w Peszcie otrzymali urzędowne wezwanie przedstawić swe wnioski względem

zwinięcia krajowej dyrekcyi finansów i prokuratury finansowej. Wkrótce rozpocznie swe czynności nowo utworzone dyrektorstwo Causarum regalium.

Ameryka.

(Proklamacya prezydenta Lincolna.)

Prezydent Lincoln wydał następującą proklamacyę:

„Państwa południowe Karolina, Georgia, Alabama, Floryda, Mississippi, Lousiana i Texas poczyniły zmowy, które sprzeciwiają się prawom Stanów zjednoczonych i tamują wypełnianie ustaw. Zmowy te zaszły zanadto daleko, aby je można było przytłumić zwykłą procedurą sądową lub mocą władzy marszałków; przeto ja, Abraham Lincoln, prezydent Stanów zjednoczonych, mocą władzy nadanej mi konstytucyą i ustawami, uznałem za dobre, dla stłumienia rzeczonych zmów i strzeżenia praw, 75.000 wojska Stanów zjednoczonych pod broń powołać, i niniejszem powołuję. Departament wojny udzieli niezwłocznie władzom państwa bliższe szczegóły. Wszystkich lojalnych obywateli wzywam, aby się starali nasze usiłowania ułatwić i wspierać potęgę, całość, rząd ludu i istnienie związku narodowego utrzymać, krzywdy długo cierpiane nagrodzić. Nie będzie od rzeczy dodać, że pierwszym czynem zwołanych wojsk ma być odzyskanie fortów, twierdz, słowem wszelkiej własności, którą unii wydarto.

Spustoszenie, zniszczenie lub uszkodzenie własności, jako też zaburzenie spokojności mieszkańców jakiejkolwiek części kraju będzie przestrzegane przynajmniej o tyle, o ile się to da pogodzić z pomienionym zamiarem. Wszystkim tym, którzy należą do pomienionych zmów, nakazuję rozejść się i w przeciągu 20 dni, od dziś licząc powrócić spokojnie do domów. Ponieważ zaś mniemam, że obecna sytuacya spraw publicznych gwałtownie wymaga zwołania kongresu, przeto w moc władzy nadanej mi konstytucyą zwołuję obie izby. Poleca się więc senatorom i reprezentantom, aby dn. 4. lipca we czwartek o godzinie 12. zebrali się w izbach dla obmyślenia i uchwalenia środków, które w mądrości swojej uznają za stosowne do utrzymania publicznego bezpieczeństwa i interesu. Dla większej wiary i uwagi własnoręczny podpis i pieczęć Stanów zjednoczonych poniżej kładę. Działo się w mieście Washingtonie, d. 15. kwietnia w 1861 roku pańskim a 85 niepodległości Stanów zjednoczonych. *Abraham Lincoln.*

Na rozkaz prezydenta Wiliam H. Seward, sekretarz państwa.

Hiszpania.

Madryt, 4. maja. Oczekują rozwiązania Królowej na połowę czerwca. Jej królewska Mość uda się potem do prowincyi północnych, a w końcu lipca do Santander na morskie kąpiele.

Anglia.

(Posiedzenie parlamentu z 3. maja.)

Londyn, 7. maja. Na wczorajszem posiedzeniu izby wyższej wniósł lord Carnarvon, aby przedłożone były dokumenta w sprawie przekopu Suezkiego. Lord Wodehouse odmówił i oświadczył, że Anglia poczyniła kroki, aby przeszkodzić temu przedsiębiorstwu.

W izbie niższej wniósł lord Palmerston, aby wyznaczyć dla księżniczki Alicy 30.000 f. szt. oprawy i 6000 f. szt. rocznego apanażu. Na interpelacye lorda Fitzgeralda oświadczył lord Russell, że kwestya o cła Stadzkie nie jest potąd załatwioną. Hanower uczynił propozycye, aby cło pobierać jeszcze do października. Anglia propozycyę tę odrzuciła. W końcu przyjęto wnioski Gladstona, względem podatku od papieru i cła od cykoryi.

Na posiedzeniu izby wyższej dn. 3. maja odczytuje lord kanclerz poselstwo Królowej z uwiadomieniem o przyszłych zaślubinach księżniczki Alicy z księciem Ludwikiem heskim. Królowa wyraża nadzieję, że obie izby zechcą spólnie uchwalić wyposażenie księżniczki odpowiednie godności korony. Na wniosek lorda Granville izba jednomyślnie uchwala spełnić to życzenie Królowej i podać adres w tym duchu.

Lord Carnarvon interpeluje ministra, jak dalece prawdziwe są wiadomości o zaburzeniach na wyspach Jońskich podawane w dziennikach paryskich i bruxelskich. Lord Granville odpowiada, że wiadomości te są fałszywe, iż nie odebrał o tem żadnych doniesień urzędowych od lorda komisarza.

W izbie niższej przyjęto wnioski lorda Palmerstona względem zmian w regulaminie obrad. Poczem Mr. Cochrane zwraca uwagę izby na wypadki w Polsce. Porównywa je ze sprawą neapolitańską i zapytuje, czy będą przedłożone izbie depesze angielskiego jeneralnego konzula w Warszawie, zawierające doniesienia o pomienionych wypadkach.

Sir Verney wyraża nadzieję, że rząd użyje wszelkiego wpływu swego w porozumieniu z Francyą, aby załatwić w drodze pokojowej sprawę szlezwicko-holsztyńską. Zdaniem jego, gdyby Dania zaspokoiła Szlezwig i przyznała mu dawne konstytucyjne prawa, miałaby w nim z czasem źródło nowej potęgi. Lord Cochrane zapytuje w końcu, czy rząd zechce przedłożyć izbie sprawozdanie jeneralnego konzula w Hamburgu p. Ward w sprawie szlezwickiej przed pięciu laty wypracowane.

Lord Russell odpowiada, że nigdy nie miał myśli odwoływać się do narodowości w znanej sierpniowej nocie, którą może sobie niektórzy mylnie tłumaczą. W nocie tej mówił tylko o Sycylii i Neapolu, gdzie ludność od roku 1821 była uciemiężona, i dla tego łączyła się wszędzie z armią inwazyjną. Potrzeba było zatem wyrazić, co już przedtem uczyniły Rosya i Prusy, że Anglia może uznać rządy nowe ustanowione tam w miejsce rządu Króla Franciszka II.

Co do Polski każden Anglik musi mieć sympatye dla narodu tak walecznego, który posiada tak świetną historyę i zachowuje tak silne uczucie swej narodowości. Nie można nie przyznać, że Polska na lepsze zasługuje losy, i nie potępiać jej rozbioru. Lecz należy strzedz się powiedzieć coś, coby mogło złudzić Polaków nadzieją pomocy ze strony Anglii. Gdyby na drodze dyplomatycznej udał się był w tej sprawie do gabinetu petersburskiego byłby niewątpliwie otrzymał odpowiedź, że Cesarz Alexander dotrzyma Polakom przyobiecane reformy, a z drugiej strony siłą utrzyma powagę swoją. Jestże jakie stronnictwo w Anglii, coby chciało użyczyć zbrojnej pomocy Polsce dla odzyskania praw jej narodowych. Ubolewa nad wypadkami warszawskiemi; lecz doniesień konzula angielskiego z Warszawy izbie przedłożyć nie może. Co do Włoch jest to naturalne, że król Franciszek znalazł przytułek w Rzymie. Ubolewać jednak należy, że miasto to stało się ogniskiem spisków przeciw władzy istniejącej.

Co do Szlezwiku i Holsztynu, rząd angielski porozumiewa się z mocarstwami, aby sprawę tę pomyślnie w drodze pokojowej załatwić. Wojna między Niemczą a Danią byłaby nader niebezpieczną, iż mogłaby przyjąć bardzo szerokie rozmiary. Przedłożyć pisma p. Ward nie uznaje za stosowne, iż od pięciu lat zmienił się zupełnie stan rzeczy. Pisma te mogłyby zatem omylić izbę co do dzisiejszego stanu rzeczy. Wkrótce jednak przedłoży izbie nowe dokumenta, sprawę tę należycie objaśniające.

Francya.

(Wiadomości bieżące. — Konzula neapolitańskiego oświadczenie. — Opozycya w Tunecie. — Doniesienia z Abisynii. — Proces księgarzy.)

Paryż, 7. maja. Książę Napoleon powrócił z podróży swej nad jezioro genewskie. — Wczoraj nie było posłuchania w Tuileryach, jako w dzień śmierci Cesarza Napoleona I. — Buletyn urzędowy dodaje biskupom, którzy złożyli przysięgę, tytuł monsignora. Minister spraw wewnętrznych wydał okólnik do prefektów, w którym zaleca im większą czujność przy wyborach. Powodem do tego okólnika było zachowanie się prefekta z Annecy. — Prefekt Sekwany podał o dymisyę, Cesarz odmówił mu jej, i miał mu powiedzieć, że chce, aby dokończył dzieła odbudować Paryż. — Rząd, jak słychać, ma przedłożyć senatowi projekt do ustawy, aby czas trwania sesyi ciała prawodawczego przedłużyć z trzech na cztery miesiące, iż przy udzielonych ciału temu koncesyach, a ztąd i rozszerzonym zakresie działania czas trzechmiesięczny nie wystarcza załatwić wszelkie sprawy. — Ma być także przedłożony projekt odnowić prawo rozwodów, jak było za pierwszego cesarstwa. — W obozie pod Chalons zgromadziły się już wszystkie wojska tam przeznaczone. Marszałek Mac Mahon będzie go urzędownie inaugurować dnia 20go b. m.

— Jak słychać, spodziewają się tu przybycia chińskiego poselstwa.

— Episkopat francuski poniósł nową stratę. Mr. Thibault, biskup w Montpelier, umarł 4. b. m. na paraliż płucowy w 65 roku życia.

— Urzędowe raporta z wielu francuskich departamentów donoszą, że ostatnie przymrozki mocno zaszkodziły wegetacyi.

— Ernest Meyer, jeneralny konzul Króla Obojga Sycylii w Bordeaux, obstaje ciągle przy prawach Króla pana swojego i własnych. Ogłosił on co następuje:

„Aby zapobiedz wszelkim nieporozumieniom, jeneralny konzul Najjaśniejszego Króla Obojga Sycylii uważa za obowiązek uwiadomić wszystkich wiernych poddanych Jego król. Mości, którzy w obrębie jego jeneralnego konsulatu przebywają lub podróżują, że pełni ciągle obowiązki powierzone sobie od Króla, ponieważ rząd francuski nie uznał gwałtu, który zmusił jego monarchę na czas pewien wyjechać za granicę.

Konzul zaś tego, który stał się winnym tak niegodnego zaboru, przywłaszcza sobie bezprawnie tytuł Króla Włoch, bo nie tylko Cesarz Francuzów nie uznał go na tej godności, ale nadto odwołując posła swego z Turynu, dał niezaprzeczony dowód swojej dla niego obrazy.

Wiadomo każdemu, że ajent konzularny tylko wtedy może swoje czynności wykonywać, gdy go do tego upoważnia exequatur państwa, w którem zostaje.

Dopóki rzeczony konzul nie jest opatrzony tem pełnomocnictwem monarszem, dopóty jego działania konzularne nie będą mieć żadnego znaczenia w królestwie Obojga Sycylii.

Jeneralny konzul Najjaśn. Króla Obojga Sycylii
Ernest Meyer.

— *Pays* donosi, że konstytucya, którą Sids Mohammed Essadog Bej z Tunis nadał swojemu państwu, znalazła wielką opozycyę pomiędzy krajowcami. Zdaje im się, że to nazbyt trudno trzymać się zawsze prawa. Lecz Beja zachęcają reprezentanci obcych mocarstw do wytrwałości. on też postanowił nie ulegać przesądom swoich poddanych. Sids Mohammed wyprawia w całem państwie świetne festyny na cześć konstytucyi. Marszałek Pelissier polecił pułkownikowi Rauson być przytomnym na tych festynach, aby Bejowi okazać osobistą radość swoją z zaprowadzonych reform. Jeneralny konzul angielski w Tunecie odjechał do Syryi, gdyż Anglia powierzyła mu tam, jak mówią, stanowisko dyplomatyczne odpowiednie jego przeszłości.

— Do *Patrie* nadeszły wiadomości z Abysynii, pisane we trzy miesiące po śmierci Negouciego. Podług nich książę Negoucié wpadł w ręce Cesarza Teodora współzawodnika swego nie w czasie bitwy, przyczyna tego była schadzka, do której użyto zdrady. Po śmierci Negouciego jego armia wróciła na zachód. Teodor puścił się w pogoń i zadał jej nie jeden cios dotkliwy. Teodor nie miał dosyć sił, aby Tigre obsadzić, opuścił więc królestwo i powrócił do Ambry, która jest środkowym punktem jego państwa. Odtąd wybuchły rozruchy na wielu punktach Tigry; liczni sprzymierzeńcy Oubiego obwołali władzcą jego syna. Jest to młodzieniec liczący lat 22, pełen odwagi i energii, ale w tej chwili żyje jako zbieg w górach Seminara. Armia Negouciego nie zniszczona wcale, sprzyja młodemu księciu, można się więc spodziewać, że on wyjdzie z ukrycia i odzyska znaczenie swojej rodziny. On jest także przyjacielem Francyi.

— *Monitor* donosi o nowej zmianie w cesarskim gabinecie numizmatycznym. Zachowane tam potąd zbroje nowożytne i oryentalne oddano do muzeum artyleryi. Kielich złoty św. Remigiusza, który znajdował się tu od r. 1796, oddano napowrót do katedry w Rheims, gdzie przeszło 600 lat służył do obrzędów kościelnych. Dnia 18. marca odebrał go kardynał Gousset i oddał do skarbca katedralnego. Zbiór monet paryskiej mennicy złączono z gabinetem numizmatycznym biblioteki cesarskiej.

Belgia.

(Rozprawy w izbach.)

Bruxela, 4. maja. Senat przyzwolił dziś 27 głosami przeciw 7, piętnaście milionów fr. dla artyleryi; 7 senatorów wstrzymało się od głosowania. Senat przyjął potem także wniosek, który pochwala zawarty z Hanowerem traktat względem cła na Elbie. Po wyczerpanym dziennym porządku odroczył się senat na czas nieoznaczony.

— Minister spraw zagranicznych złożył na stole izby drugiej traktat handlowy z Francyą. Na przedstawienie prezydenta, że dla upływającego z dniem 12. b. m. terminu dotychczasowego traktatu wypada tę sprawę wziąć niezwłocznie pod obradę, oddano zaraz dokument traktatu wydziałom izby. Te wydziały mianować będą cztery komitety centralne do rozpoznania każdego z czterech oddziałów, na które dzieli się nowy traktat.

Szwajcarya.

(Stosunki paszportowe z Szwajcaryą.)

Berna, 3. maja. *Bund* donosi, że rząd francuski ma zamiar przystać na zniesienie wizy paszportowej dla Szwajcaryi, ale pod tym warunkiem, by Szwajcarya ze swojej strony zrzekła się wszystkich ograniczeń pomiędzy kantonami, ponieważ ograniczenia takie nie istnieją we Francyi.

Włochy.

(Fortyfikacya Ankony. — Czynności sejmowe. — Wiadomości bieżące. — Doniesienia z Neapolu.)

Sardynia. Donoszą, że druga izba piemoncka na posiedzeniu z 2go b. m. przyzwoliła 3,364.000 fr. na koszta budowli portowych i fortyfikacyjnych w Ankonie; pierwiastkowo ministeryum żądało tylko kwoty potrzebnej na budowle portowe; ale w ciągu debaty minister Peruzzi poparł uwagę Polsinellego, który radził użyć 964.000 fr. na budowle fortyfikacyjne w Ankonie; admirał Persano odezwał się z tem samem, port ankoński, rzekł on, musi koniecznie stać się portem wojennym morza adryatyckiego, ponieważ na tem morzu nie ma innego miejsca, któreby mogło służyć flocie za schronienie, i któreby można postawić w stanie obronnym. Massari zrobił uwagę, że należałoby także poprawić porty Brindisi i Bari, z którego powiatu on jest deputowanym, Peruzzi zaś odpowiedział mu, że wzdłuż wybrzeży włoskich jest bardzo wiele portów w złym stanie, ponieważ zaś budowle portowe są najkosztowniejsze, przeto mając je przedsięwziąć, należy postępować z wielką oględnością. Szczególniejszy wzgląd mieć należy, na finansowe stosunki kraju; zamiary wojenne, położenie handlowe Ankony powiększają ważność budowli portowych w Ankonie, radzi więc izbie uchwalić niezwłocznie rozpoczęcie tych robót, ponieważ podniosą przemysł i handel całego półwyspu.

— Na posiedzeniu z 2. maja przyjęto projekt do prawa, mocą którego przeznaczono 800.000 fr. na powiększenie głębokości portu w Ankonie, a 2,400.000 fr. na przedłużenie tamtejszej tamy. Admirał Persano wskazał przy tem, jak ważną jest rzeczą mieć dla floty punkt oparcia na morza adryatyckiem, a tym może być tylko Ankona. Następnie Peruzzi dał do zatwierdzenia ugodę, którą rząd zawarł z towarzystwem rzymskich kolei żelaznych dla przyspieszenia budowy z Bononii do Ankony.

— Podług depeszy turyńskiej z 6. maja wieczorem izba deputowanych przyjęła w dniu tym projekt do ustawy, aby w prowincyach neapolitańskich zaciągnąć do wojska 36.000 ludu.

Neapol. Opierając się na doniesieniach z 30. kwietnia o zaburzeniu w Neapolu, *Constitutionnel* pisze, że chociaż porządek odniesie w końcu materyalne i moralne zwycięstwo, niemniej jest jednak prawdą, że rzeczy tak stojąc, rząd musi wytężać wszystkie swoje siły. Zapewniają, że Król Wiktor Emanuel przekonany, że tylko jego obecność zdoła przywrócić spokojność w południowych Włoszech, postanowił wyjechać do Neapolu z całą familią i zamieszkać tam całe lato. Książę Carignan będzie w tym razie rezydował we Florencyi.

— Z Neapolu piszą do *Journal des Débats* pod d. 30. kwietnia, że najwyższy trybunał kryminalny zatwierdził rozkaz uwięzić księcia Cajaniello, i nakazał prowadzić śledztwo dalej. Z oddziału Chiavonego, który w 600 ludzi przedarł się z rzymskich prowincyi, ujęła gwardya narodowa z Sora dwóch ludzi z bronią w ręku, poczem zwołano sąd wojenny i obu jeńców rozstrzelano. Rząd rozdzielił 40.000 karabinów między gwardyę narodową w Abruzzach; aby reakcyonaryuszów pociągać do śledztwa i kary, pozakładano wszędzie trybunały.

Niemce.

(Śledztwo pułkownika Patzke. — Zaprowadzenie miar i wag jednakich. — Hrabia Trani do Monachium.)

Berlin, 6. maja. Tutejszy sąd miejski uchwalił we czwartek śledztwo sądowe przeciw pułkownikowi policyi Patzke. W skutek tego prezydent policyi Zedlitz zaproponował ministrowi spraw wewnętrznych, aby na zasadzie prawa karnego Patzkego oddalić tymczasowo z urzędu. Tej propozycyi stało się wczoraj zadość. Jak słychać, pułkownik Patzke opuścił Berlin w piątek.

Komisya obradująca nad zaprowadzeniem jednakich miar i wag w państwach związku niemieckiego rozpoczęła na nowo swa czynność z dniem 16. kwietnia w Frankfurcie nad Menem. Posiedzeń było już dwanaście, i wkrótce będzie mogła komisya przedłożyć swe sprawozdanie. Komisya poczyniła niektóre zmiany w pierwotnym projekcie, co do umotywowania szczegółów, uporządkowania ich itp. Treść sama, wyjąwszy nic nie znaczące drobnostki, została nie zmieniona, jak była ułożoną podczas obrad w styczniu b. r.

Mnichów, 7. maja. Z Zürichu nadszedł telegram, że przybył tam dzisiaj hr. Trani. Przyjmował go książę Karol Teodor. Obydwa wyjechali dziś do Mnichowa.

Rosya i Królestwo Polskie.

(Wczesne zamknięcie szkół. — Doniesienia z Warszawy. — Sprawa włościańska. — Reorganizacya Kozaków syberskich.)

Warszawa, 7. maja. *Gazeta warszawska* donosi: Dyrektor główny, prezydujący w komisyi rządowej wyznań religijnych i oświecenia publicznego, z powodu przedsięwziętej reorganizacyi zakładów naukowych w królestwie, a ztąd potrzeby czasu tak dla władzy jak dla zwierzchników szkół i dla niektórych nauczycieli, do współudziału w tej pracy powołać się mających, polecił:

a) Żeby bieżący rok szkolny we wszystkich zakładach naukowych publicznych, po rozdaniu uczniom patentów, świadectw i nagród, oraz po objawieniu im przez zwierzchność szkolną promocyi do klas wyższych, na jaką w skutek egzaminów zasłużą, zakończyć z dniem 29. maja (10. czerwca) r. b.

b) Żeby do wyżej oznaczonego dnia, we wszystkich zakładach naukowych, lekcye, powtarzania przedmiotów przepisami objętych, tudzież egzamina tak dla otrzymania patentów, jak i promocyi do klas wyższych, odbywały się jak najregularniej.

c) Żeby we wszystkich szkołach elementarnych, rzemieślniczych, handlowych, w szkołach rolniczych i wiejskiej w Burakowie, w szkołach wyższych żeńskich, i we wszystkich zakładach naukowych prywatnych, tak w męskich jak i żeńskich, lekcye szły swoim trybem do zwykłego terminu, a egzamina publiczne z rozdaniem świadectw i nagród odbyły się w czasie przepisanym ustawą.

— W Warszawie obchodzono, pisze *Gaz. wied.*, uroczyście dzień 6. maja, jako drugi dzień Świąt i imieniny Jego ces. Mości. Wieczorem było oświetlenie miasta. Gazeta szląska donosi, że na prowincyi nieposłuszeństwo szerzy się między chłopami i w coraz więcej miejscach odmawiają odrabiać pańszczyznę. Ostatniemi czasy duch nieposłuszeństwa rozszerzył się znacznie, w północno-wschodnich obwodach kraju.

— W sprawie emancypacyi włościan ważnem jest rozporządzenie jenerał-gubernatora Kijowa, księcia Wasilczykowa. Przy ogłaszaniu manifestu objawiali włościanie obawę, żeby właściciele dóbr aż do stanowczej regulacyi, nie wymagali od nich większych powinności niż przedtem. Książę wydał przeto odezwę do szlachty, zalecając im, ażeby dla uśmierzenia tej obawy starali się doręczyć jak najprędzej pośrednikom pokoju listy regulacyjne. Zresztą zastrzega wyraźnie rozporządzenie z 19. lutego, że w czasie przejścia nie mogą być żądane większe powinności od włościan.

— *Gazeta senacka* ogłasza ukaz względem reorganizacyi Kozaków liniowych w Syberyi. Wszystkie oddziały będą połączone pod nazwą „sybirskiej armii Kozaków“ w jeden korpus, złożony z 12 pułków kawaleryi, 3 półbatalionów piechoty z półkompaniami strzelców, z 1 brygady artyleryi konnej i z 3 lekkich bateryi o 8 działach.

Afryka.

(Obwieszczenie konstytucyi tunetańskiej.)

Monitor przytacza następujące doniesienia z Tunetu z 28go kwietnia:

Na uroczystem posiedzeniu w obecności reprezentantów chrześciańskich mocarstw przysiągł Bej dotrzymać nowej konstytucyi. Następnie jemu złożyli przysięgę wysocy dygnitarze i Ulemowie. Jego Wysokość otoczony najwyższemi władzami ustanowił na zajutrz wysoką radę i trybunały. Obrzędowi temu dokonanemu z wielką okazałością towarzyszyły festyny, w których brała udział ludność muzułmańska, a nawet chrześciańska i izraelicka.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Peszt, 10. maja. Pogrzeb Telekiego odbył się przy niezmiernym natłoku ludu bez zakłócenia spokojności. Lekarze stwierdzili samobójstwo.

Arad, 10. maja. Na cześć pogrzebu Telekiego bito we dzwony we wszystkich kościołach i od 4. do 5. godziny po południu były zamknięte wszystkie sklepy, traktyernie i kawiarnie.

Petersburg, 9. maja. W gubernii Kazańskiej wybuchło powstanie religijne; 70 chłopów rozstrzelano. Także w Pensie zaszły zaburzenia. Jenerał Bibików wysłany został do Kazanu.

Londyn, 1. maja. Na dzisiejszem nocnem posiedzeniu *izby niższej* mówił lord *J. Russell*: Spodziewam się, że nadana Austryi konstytucya będzie przeprowadzona pomimo wielkich trudności. Węgry żądają zastarzałych instytucyi, które grożą rozerwaniem. Wenecya jest źródłem słabości. — Dalej oświadczył lord Russel: Nie podlega wątpliwości, że wojska francuskie w dopełnieniu przyjętych zobowiązań ustąpią z Syryi do 5. czerwca. Względem zabezpieczenia Syryi na przyszłość toczą się jeszcze układy. W *izbie wyższej* oświadczył prawie to samo lord Wodehouse.

Turyn, 10. maja. W okolicy Perugii było gwałtowne trzęsienie ziemi połączone z ofiarami.

Genua, 8. maja. W Palermie wielkie wzburzenie, i dlatego wysłano tam kilka batalionów. Publiczne bezpieczeństwo na wyspie zakłócają częste zamachy.

Medyolan, 10. maja. *Perseveranza* donosi z Neapolu z 8. b. m.: Do 200 żołnierzy burbońskich ucierało się wczoraj pod Gradella nad Volturnem z gwardyą narodową z Santa Maria i Kapuy, poczem zwrócili się ku Caserta vecchia i Morrone. Sprawcami zaburzeń w Palermie mają być urzędnicy mianowani pod Mordinim.

Berlin, 11. maja. Od granicy polskiej donoszą z 10. b. m.: Lewiński, Soman, Potocki, Ostrowski, Rosen i Kronenberg powołani zostali jako mężowie zaufania do obrad nad projektem wyborów do nowej rady municypalnej. Prezydenturę przy tych obradach obejmuje Namiestnik. Prezydent Andrault rozpoczyna nanowo swoje urzędowanie. Znowu aresztują wielu za noszenie oznak politycznych i spiewanie pieśni patryotycznych.

Konstantynopol, 4. maja. Między Portą i bankiem francuskim toczą się układa ku zaspokojeniu wierzycielów Porty w Galacie, Marsylii i Londynie. — Turecki dziennik urzędowy potwierdza wysłanie komisyi europejskiej do Hercegowiny. — Francuski poseł Lavalette pozostaje na teraz w Konstantynopolu. — Omer Basza otrzymał od Sultana dar pieniężny w kwocie 200.000 piastrów. — Francuska korweta odpłynęła do Bejrutu na usługi komisyi europejskiej. — *Levant Herald* obwinia kapitana Magnan o agitacyę polityczną. — Podpisany został francusko-turecki traktat handlowy. — Porta zamierza po uspokojeniu Hercegowiny ogłosić Kleck i Suttorynę wolnemi portami. — Biskupa z Filippopoli odwieziono na wygnanie na górę Athos. — W Adryanopolu zaszły zatargi religijne między Grekami i Bułgarami.

Nowy Jork, 26. kwietnia. Do Washingtonu nadeszły 4 pułki. Sądzą, że Washington jest dość mocny, by się oprzeć wszelkim napadom. Gościniec z Annapolidy do Washingtonu trzymają otworem wojska związkowe. Separatyści zajęli forty Smith i Arkansas. Państwo Tennessee nie chce przysłać wojska.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 11. maja.

Hotel rosyjski: Władysław hr. Kalinowski, z Bakowiec.

Hotel europejski: Karol hr. Komarnicki, ze Złoczowa.

Dnia 12. maja.

Hotel rosyjski: Rosnowski Fel., z Urzejowiec. — Rubczyński Alf., z Stanina. — Urbański Rud., z Dobrosina. — Miłowicz Wład., z Modzyniec.

Hotel Langa: Grohm n Fr., c. k. przeł. obw., ze Stryja. — Sroczyński Max, c. k. podpor., z Sądowej Wiszni. — Kamieniecki, c. k. major, z Sanoka.

Hotel angielski: Łabecki Alb., z Cykowa.

Hotel Kuhna: Stanek Józ., z Wiszenki. — Borkowski Jarosław Izydor, z Potylicza. — Zbrożek Kaz., z Wierzbiąża.

Hotel krakowski: Bieliński St., z Młyniec. — Nanowski J., z Koniuszek.

Zajazd podolski: Telzloff Kaj., z Piwowczyzny.

Zajazd Leszczyńskiego: Praszkowski Grzeg., c. k. rot., z Dziewiętnik.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 11. maja.

PP. Kamiński Ignacy, do Stanisławowa. — Konstanty hr. Ożarowski, do Łackiego.

Dnia 12. maja

Nowacki Kazimierz, do Tejsarowa.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 10. maja 1861.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7 god. zrana	327.52	+ 7.8	81 1	południowy sł.	jasno
2 god. po poł.	327 34	+ 15 5	43.9	połud.-zach. „	pochmurno
10 god. wiecz.	327 40	+ 9 7	64 2	południowy „	jasno

TEATR.

Dziś w teatrze niem.: **„Das Vorhängschloss"**, komedya i **„Der Kaufmann von Venedig"**, tragedya. Drugi występ pana *Ira Aldridge.*

Kurs lwowski.

Dnia 11. maja		gotówką zł.	gotówką c.	towarem zł.	towarem c.
Dukat holenderski	wal. austr.	6	68	6	75
Dukat cesarski	„ „	6	71	6	77
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	11	60	11	80
Rubel srebrny rosyjski	„ „	2	21	2	25
Talar pruski	„ „	2	14	2	17
Polski kurant i pięciozłotówka	„ „	—	—	—	—
Galicyj. listy zastawne w. a. za 100 zł.	bez kuponów	81	80	82	—
„ „ „ m. k. za 100 złr.	bez kuponów	85	75	86	13
Akcye gal. kol. żelaz Karola Ludwika	bez kuponów	158	50	160	50
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne	bez kuponów	66	75	67	63
5% Pożyczka narodowa	bez kuponów	78	40	79	40

Telegrafowany kurs wiedeński papierów i weksli.

Dnia 11. maja.

Z pożyczki narod. po 5% za 100 złr. 79 10. Metaliki po 5% za 100 zł. 67 60; po 4½% za 100 zł. —.—; po 4% za 100 zł. —.— Obligacye indemnizacyjne: Niższej Austryi po 5% za 100 zł. —. ; Węgier —.—; Galicyi —.—; Bukowiny —.—; Akcye Banku narodowego sztuka 759 —; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 174.10; niższo-austr. towarzystwa eskomtowego —. .

Listy zastawne. Galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.—.

Wexlowy. Srebro za 100 zł. południ. niemieck. waluty 142.—. Lipsk za 100 talarów —.—. Londyn za 10 funtów szterl. 142.75. Medyolan za 100 zł. waluty austryack. —.—. Paryż za 100 fr. —.—.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 6.77, dukaty ces. pełnej wagi —.—. korony —.—, półkorony —.—. Srebro —.—.

KRONIKA.

(Bióro Reutera.) W dzienniku „Once a Week" umieszczono niektóre wiadomości o ajencyi Reutera, którego imie ciągle spotykają czytelnicy w depeszach telegraficznych. Pierwsza myśl założenia agencyi, któraby co najspieszniej roznosiła wieści polityczne w różne strony, przyszła Reuterowi w roku 1849, właśnie w czasie urządzenia telegrafu elektrycznego między Berlinem a Akwizgranem. Wyuczone u Reutera gołębie przynosiły do Bruxeli wiadomości z Akwizgranu o sześć do ośmiu godzin prędzej, niż zdążyła przybyć kolej żelazna; dla pewności posyłały się na raz trzy gołębie. Następnie między Quievraines a Valenciennes urządzona została poczta konna, a przez to Reuter daleko prędzej niż inni mógł dostarczać wiadomości z Akwizgranu do Paryża, Bruxeli i Londynu. W r. 1851 połączono telegrafem Berlin z Paryżem i Bruxelą, inna linia telegraficzna wyciągnięta została od Douvr'u do Calais. Wtenczas Reuter przeniósł swe bióro centralne z Akwizgranu do Londynu. Tu stanęły z nim do współzawodnictwa wielkie dzienniki angielskie, które łożyły ogromne sumy, byle przed innemi otrzymywać wiadomości; tak n. p. „Times" miał własne parostatki, odznaczające się szybkością biegu. W r. 1858 Reuter zaproponował wszystkim dziennikom, iż będzie dostarczał wiadomości, i w przeciągu miesiąca czynił to bez wynagrodzenia. W początku r. 1859 zadziwił wszystkich szybkością komunikacyi, gdy mowa Cesarza Napoleona, miana o godzinie 1. po południu, o godzinie 2. już była wydrukowana w „Timesie". Podczas wojny włoskiej Reuter otrzymywał depesze telegraficzne od trzech swoich korespondentów, z obozu francuskiego, sardyńskiego i austryackiego. Z dwóch biór centralnych agencyi w Londynie idą druty telegraficzne do mieszkań wydawców głównych dzienników londyńskich; ztąd również rozbiegają się wiadomości po całej Anglii i Europie. Reuter ma swych agentów w Ameryce, Chinach, Australii, na Przylądku Dobrej Nadziei; korzysta ze wszelkich możliwych ułatwień komunikacyi i doszedł do tego, że pierwszy otrzymuje w Europie wiadomości zza oceanu. Do jednego z biór jego agencyi zbiegają się wiadomości polityczne; drugie, umieszczone tuż przy giełdzie, otrzymuje doniesienia handlowe.

(Skutki palenia tytoniu.) Przed trzydziestu laty, średnia konsumcya roczna tytoniu we Francyi wynosiła 238 gramów (około pół funta na głowę). W tej cyfrze tabaka stanowiła jedenaście dwunastych, a tytoń tylko jednę dwunastą. Do dziś stosunek znacznie się zmienił, średnia ilość zużytego tytoniu wynosi 537 gramów (około pięć ćwierci funta) na głowę, a w tem wypada dwie trzecie na tytoń a jedna trzecia na tabakę. Dziś zatem każdy Francuz konsumuje tyle tytoniu co Rosyanin, dwa razy więcej niż Włoch, ale cztery razy mniej niż Belgijczyk. W Anglii utworzyło się towarzystwo przeciw używaniu tytoniu, opierając się na tem, że tytoń i tabaka zawierając pierwiastki trujące szkodzą konstytucyi fizycznej i przymiotom umysłowym człowieka; że używanie tytoniu i sygar podnieca pragnienie chorobliwe, osłabia, a zatem prowadzi do zbrodni i marnowania życia. Dr. Brodie potępia nadużycie tytoniu, jako sprowadzające hypokondryę, newralgię dyskrazyę i wodną puchlinę; ale mówi tylko o nadużyciu, które znajduje wtedy dopiero, gdy kto pali dziennie więcej niż trzy sygara lub sześć fajek; możemy zatem jeszcze nie rozpaczać. W każdym razie, pożądanem byłoby, żeby jaki kongres naukowy zajął się ściślejszem zbadaniem, czy palący tytoń istotnie marnują swoje zdrowie, skracają życie i przytępiają swoje umysłowe zdolności. Należałoby powiedzieć to stanowczo powszechnie, chociażby prywatne jakie interesa mogły na tem ponieść szkodę.

(Dodatek)